

Nr. 233 din 14 august 2023

Ministerul Mediului
cancelaria@mediu.gov.md
victoria.gratii@mediu.gov.md
anna.casuta@mediu.gov.md

Copie:
Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

AVIZ

*repetat la proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru
modificarea Legii apelor nr. 272/2011
(număr unic 414/MM/2023)*

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Ministerului Mediului nr. 08-07/1690 din 04 august 2023 de reavizare a proiectului definitivat al hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii apelor nr.272/2011 (număr unic 414/MM/2023), [în continuare – proiectul de lege].

CALM a analizat prevederile proiectului de lege prin prisma legislației în vigoare și a intereselor autorităților administrației publice locale, corelate cu interesele cetățeanului.

2. Legislația aplicabilă:

- Constituția Republicii Moldova;
- Codul civil;
- Codul funciar;
- Legea privind administrația publică locală nr.436/2006;
- Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova;
- Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă;
- Legea apelor nr. 272/2011;
- Legea nr. 160/ 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător;
- Legea nr. 235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător;
- Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice;
- Legea nr. 182/2019 privind calitatea apei potabile;
- Legea nr. 121/2007 privind administrarea și dețatizarea proprietății publice;
- Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului;
- Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător;
- Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu;

- Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare;
- Legea nr. 440/1995 cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă;
- Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat;
- Hotărârea Guvernului nr. 955/2018 cu privire la aprobarea Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră;
- Hotărârea Guvernului nr. 814/2017 cu privire la aprobarea Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic Nistru;
- Hotărârea Guvernului nr. 950/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în localitățile urbane și rurale;
- Hotărârea Guvernului nr. 932/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind monitorizarea și evidența sistematică a stării apelor de suprafață și a apelor subterane;
- Hotărârea Guvernului nr. 931/2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la cerințele de calitate a apelor subterane;
- Hotărârea Guvernului nr. 890/2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la cerințele de calitate a mediului pentru apele de suprafață;
- Hotărârea Guvernului nr. 667/2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la pășunat și cosit.

3. Constatări principale:

Proiectul de lege prevede transpunerea și implementarea directivelor europene în materie, în contextul realizării angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova (Acordul de Asociere RM-UE) și o serie de ajustări menite să asigure un grad sporit de previzibilitate și claritate a normelor Legii apelor nr. 272/2011. Pentru **implementarea proiectului de lege va fi necesară elaborarea și adoptarea de către Guvern a cel puțin 9 acte normative**, ceea ce **considerăm un număr exagerat de mare**, aspect care va complica punerea în aplicare a normelor. În acest sens, **se reiterează recomandarea de comasare a unora dintre acestea într-un Regulament mai complex** (privind modul de atribuire în folosință a corpurilor de apă proprietate publică; privind construcția în fâșiile riverane de protecție a apelor; privind identificarea apelor care sunt sau care ar putea fi afectate de poluare din activități agricole și desemnarea suprafețelor de teren care au scurgere în apele respective ca fiind zone vulnerabile), **iar altele într-o Metodologie**, la fel, **complexă** (privind analiza presiunilor și evaluarea riscurilor antropice; privind identificarea iazurilor și lacurilor de acumulare destinate lichidării; privind clasificarea stării ecologice a apei; privind monitorizarea și evaluarea modificărilor hidromorfologice; privind condițiile de reutilizare a apelor uzate; privind evaluarea stării corpurilor de apă subterană și clasificarea corpurilor de apă subterană).

Chiar dacă art. 4 alin. (3) din redacția actuală a Legii apelor nr. 272/2011 stabilește că „apa face parte din domeniul public al statului”, atenționăm, că norma dată, inclusiv din proiectul de lege (Art. I pct. 5 art. 4), care declară apa exclusiv domeniu public al statului, încalcă principiile constituționale ale autonomiei locale și descentralizării, precum și îngrădește dreptul de proprietate publică a UAT, consfințit de art. 127 din Constituție. Art. 127 alin. (3) și alin. (4) din Constituția Republicii Moldova statuează:

„Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice”;

„Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale”.

Prin urmare, potrivit Constituției, **apa poate fi domeniu public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale, precum și proprietate privată (în cazul în care acest bun a fost dobândit în modul stabilit de lege)**. Art. 463 alin. (3) din Codul civil prevede că: „Apele de suprafață și albiile acestora aparțin proprietarului terenului pe care se formează sau curg, în condițiile prevăzute de lege. Proprietarul unui teren are, de asemenea, dreptul de a apropria și de a utiliza, în condițiile legii, apa izvoarelor și a lacurilor aflate pe terenul respectiv, apa freatică, precum și apele pluviale”.

4. Propuneri asupra proiectului de lege.

Propunem următoarele modificări și completări la proiectul de lege:

4.1. La Art. I (Legea apelor nr. 272/2011) pct. 5 (*La articolul 4: alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins: ”(2) Apa face parte din **domeniul public al statului**. Apa nu este un produs comercial oarecare, ci un patrimoniu natural, o resursă strategică de **siguranță și securitate națională**, care trebuie protejată, tratată și apărată ca atare*) este necesară modificarea și expunerea în următoarea redacție: „Apele de suprafață folosite în interes public și toate apele subterane fac parte din **domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale, în dependență de apartenența terenurilor, stabilită în urma delimitării proprietății publice. Aceste ape constituie patrimoniu natural și o resursă strategică de interes public, care trebuie protejată, tratată și apărată ca atare**”. Chiar dacă art. 4 alin. (3) din redacția actuală a Legii apelor nr. 272/2011 stabilește că „apa face parte din **domeniul public al statului**”, atenționăm, că norma din proiectul de lege care declară apa exclusiv domeniu public al statului încalcă principiile constituționale ale autonomiei locale și descentralizării, precum și îngreșește dreptul de proprietate publică a UAT, consfințit de art. 127 din Constituție, iar în cazul adoptării legii în această redacție, aceasta riscă să devină obiect al contestației la Curtea Constituțională. **Art. 127 alin. (3) și alin. (4) din Constituția Republicii Moldova statuează:**

„Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice”;

„Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale”.

Remarcăm, că norma constituțională statuează că „fac obiectul exclusiv al proprietății publice” doar „apele folosite în interes public”, iar Codul civil (art. 463 alin. (3) admite posibilitatea dobândirii dreptului de proprietate asupra apelor.

4.2. Se recomandă clarificarea noțiunii „gestiune” în înțelesul legii sau înlocuirea cu cuvintele „posesie și folosință” (a se vedea de ex. Articolul 4/1 - Transmiterea în **gestiune** a segmentelor unui curs de apă din administrarea statului), **precum și stabilirea drepturilor și obligațiilor „gestionarului”**.

4.3. La Art. I pct. 15 (art. 11 lit. „b) își delegă reprezentanții în comitetele districtelor bazinelor hidrografice și comitetele subbazinale”) se **propune completarea cu cuvintele**

„(prin dispoziția autorității executive a administrației publice locale)”. Propunerea este necesară pentru previzibilitate (nu este clar dacă delegă reprezentanții consiliul local sau primarul) și ținând cont de caracterul tehnic consultativ al „comitetelor”, ceea ce nu implică necesitatea unor decizii ale consiliilor locale în acest sens, emiterea cărora este una mai complicată și de durată. În cazul în care autorul proiectului de lege consideră că delegarea totuși trebuie să fie efectuată prin decizia consiliului local, atunci va fi necesară precizarea de rigoare.

4.4. La Art. I pct. 27 (articolul 25 alin. (2) lit. j) *acordul autorității administrației publice locale pentru utilizarea apelor subterane eliberat în conformitate cu art. 19 alin. (5) din Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare*” după cuvântul „autorității” se propune a fi completat cu cuvintele „autorității executive a”. Propunerea este întemeiată de necesitatea asigurării clarității normei („autorității” presupune atât autoritatea publică deliberativă, cât și cea executivă).

4.5. La pct. 45 art. 50 alin. (3) (*Autoritățile administrației publice locale, alți posesori privați sînt responsabili de întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fișiiilor riverane de protecție a apelor, precum și a construcțiilor hidrotehnice aflate în gestiunea lor*) se propune modificarea și expunerea în următoarea redacție: „**Autoritățile administrației publice centrale, locale sau posesorii privați sînt responsabili de întreținerea corpurilor de apă, a zonelor și a fișiiilor riverane de protecție a apelor, precum și a construcțiilor hidrotehnice aflate în gestiunea lor**”. Propunerea ține cont și de ajustarea la prevederile similare din proiectul de lege de la art. 53/2 alin. (2) „Hotarele fișiiilor riverane de protecție a apelor se marchează pe teren de asemenea și prin indicatoare de model standard. Indicatoarele se instalează după caz de către **autoritățile administrației publice centrale, locale, sau posesorii privați**, în a cărei gestiune se află corpul de apă”.

Susținem aprobarea proiectului de lege cu propunerile de modificare și completare sus-menționate.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

*Ex.: Igor Cristal.,
Expert CALM, tel:22-35-09*

igor.cristal@calm.md